

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Daniely Zemanové a soudců Zdeňka Kühna a Miloslava Výborného v právní věci žalobce: **S. A.**, zast. Mgr. Filipem Slavíkem, advokátem se sídlem Ptašínského 307/4, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** odbor azylové a migrační politiky, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 4. 2014, čj. OAM-213/LE-LE18-ZA08-2012, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 1. 2016, čj. 60 Az 4/2014 – 122,

takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 1. 2016, čj. 60 Az 4/2014 – 122, **se ruší.**

II. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 16. 4. 2014, čj. OAM-213/LE-LE18-ZA08-2012, **se ruší** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.

III. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Filipu Slavíkovi, advokátovi, se přiznává odměna a náhrada hotových výdajů za řízení o kasační stížnosti proti usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 12. 12. 2014, čj. 60 Az 4 /2014 – 76, ve výši 6 800 Kč, která bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

IV. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Filipu Slavíkovi, advokátovi, se přiznává odměna a náhrada hotových výdajů za řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 29. 1. 2016, čj. 60 Az 4/2014 – 122, ve výši 6 800 Kč, která bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

V. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

[1] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) požádal dne 5. 10. 2012 o udělení mezinárodní ochrany na území ČR. Mezi důvody této žádosti uvedl, že je občanem Ázerbájdžánské republiky a vyznává islámskou víru. Stěžovatel je ženatý, jeho rodiče žijí v Ázerbájdžánu. V letech 2001 - 2009 stěžovatel studoval na ukrajinské Mezinárodní akademii řízení lidských zdrojů v Kyjevě; studium bylo hrazeno ze stipendia poskytovaného ázerbájdžánskou vládou. Při prezidentských volbách v roce 2003 volil opozičního kandidáta Isa Gamba, kvůli čemuž mu bylo odebráno stipendium a úřady měly příkaz jeho studium dále nepodporovat. Stěžovateli se podařilo zařídit osobní setkání s ministrem školství (za tím účelem musel poskytnout úplatek vrátnému ministerstva), na základě tohoto jednání bylo stěžovateli opětovně poskytnuto stipendium z důvodu jeho vynikajících studijních výsledků. Po ukončení studia se ucházel o místo profesora na univerzitě v Baku. Podmínkou pro získání pozice bylo uznání diplomu stěžovatele ázerbájdžánskou nejvyšší komisí. Stěžovateli bylo ze strany příslušných orgánů sděleno, že může buď zaplatit 15 000 euro za rychlé vyřízení, nebo bude muset za účelem uznání diplomu napsat 5 publikací do vědeckých časopisů a sehnat množství dalších podkladů (např. protokol o obhajobě nebo potvrzení o tom, že na Ukrajině studoval z pověření státu). Stěžovatel odmítl zaplatit s tím, že nebude podporovat úřednickou korupci. Po shromáždění potřebných dokladů požádal o uznání diplomu. Žádosti však nebylo vyhověno z důvodu, že ani ukrajinská strana diplom neuznává. Na ministerstvu školství bylo stěžovateli sděleno, že má zanechat své opoziční činnosti, vstoupit do provládní Nové ázerbájdžánské strany a problémy půjdou vyřešit. Pokud by diplom stěžovatele uznala vyšší atestační komise Ukrajiny, pak by jej uznala i ázerbájdžánská strana. Stěžovatel se nepokusil zvrátit zamítavé rozhodnutí u soudu (neboť by dle svého tvrzení musel soud podplatit) a neobrátil se ani na příslušné instituce na Ukrajině. O těchto problémech stěžovatel napsal článek do novin.

[2] Stěžovatel je od roku 2006 je členem nejstarší opoziční strany Musavat, což doložil stranickým průkazem a životopisem vydaným stranou. V roce 2011 se aktivně účastnil několika protivládních demonstrací. V březnu 2011 byl po demonstraci několik dní vězněn a bit policií. Totéž se mu stalo i v dubnu a srpnu 2011 (v srpnu po schůzi mládežnické organizace Musavat). Po propuštění se v jednom z uvedených případů musel zhruba měsíc léčit s ledvinami, problémy byly důsledkem násilí. Policie zadržela stěžovatele i v červnu 2011, místo bití jej ale několik dní přesvědčovala, ať upustí od opoziční činnosti, nebo vykonstruují jeho trestní stíhání např. na základě nelegálního držení drog nebo zbraní. Stěžovatel dále doložil předvolání na policii ze dnů 13. 8. 2011, 26. 9. 2011, 3. 11. 2011 a 8. 11. 2011. Při případném návratu do země původu se stěžovatel obává zatčení, násilí a perzekuce ze strany státu. Místní noviny jeho případ zveřejnily.

[3] Žalovaný rozhodnutím ze dne 16. 4. 2014, čj. OAM-213/LE-LE18-ZA08-2012 (dále jen „rozhodnutí žalovaného“) stěžovateli mezinárodní ochranu podle ustanovení § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném pro projednávanou věc (dále jen „zákon o azylu“), neudělil. Dospěl na základě shora uvedených skutečností k závěru, že stěžovatel nebyl v zemi původu pronásledován, neboť ázerbájdžánský stát financoval jeho studia na Ukrajině i poté, kdy v roce 2003 volil opozičního kandidáta na prezidenta. Ministr školství, který mu další financování studia zajistil, přitom věděl o důvodech zastavení podpory studia stěžovatele. Ve vztahu

pokračování

k neuznanému vysokoškolskému diplomu žalovaný uvedl, že stěžovateli nebyl uznán proto, že jej neuznala ani ukrajinská strana, přičemž stěžovatel se na ni neobrátil s žádostí o řešení svého problému nebo o vysvětlení. K zadržením stěžovatele policií žalovaný konstatoval, že kontakty státních orgánů se stěžovatelem nedosahovaly takové intenzity, aby je bylo možno posoudit jako pronásledování. Stěžovatel byl pouze řadovým členem strany Musavat, nikdy proti němu nebylo zahájeno trestní stíhání, zadržen byl vždy v souvislosti s demonstracemi a nikdy adresně pouze on. Žalovaný v tomto ohledu opět zdůraznil, že stát stěžovateli v letech 2001 – 2009 financoval studia, přestože věděl o jeho opozičním smýšlení. Stěžovatel také podle žalovaného nedoložil žádnou politickou aktivitu před polovinou roku 2011, neměl problém s vyřízením cestovního dokladu ani s vycestováním ze země. Ze stejných důvodů stěžovatel uzavřel, že stěžovatel nemohl mít odůvodněný strach z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. V souvislosti se zadržením policií se nikdy nepokusil obrátit o pomoc na státní orgány nebo nevládní organizace. V případě návratu do země původu stěžovateli nehrozí, coby neúspěšnému žadateli o azyl, žádný postih, neboť byl pouze řadovým členem opoziční strany a nezastával žádnou významnější funkci. Stěžovateli z výše uvedených důvodů nehrozí ani nebezpečí vážné újmy. Doplňková ochrana mu proto nebyla udělena.

II. Řízení před krajským soudem

[4] Rozhodnutí žalovaného napadl stěžovatel žalobou. Namítal, že v Ázerbájdžánu uplatňoval svá politická práva a svobody, což žalovaný nezpochybnil. S odkazem na Úmluvu o ochraně lidských práv a základních svobod a na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva stěžovatel dovodil, že byl z důvodu účastí na demonstracích (tedy uplatňování politických práv) vystaven ponižujícímu jednání, mučení a nelidskému zacházení a v důsledku toho tedy i pronásledování. Problémy stěžovatele při uznávání vzdělání sice samy o sobě nepředstavují pronásledování ve smyslu zákona o azylu, nicméně v souhrnu se zadrženími a vystaveními stěžovatele fyzickému i psychickému násilí je nutno jej také považovat za pronásledování. Žalovaný opakovaně uváděl, že stát financoval studia stěžovatele i po roce 2003, kdy mu bylo odebráno stipendium z důvodu volby opozičního kandidáta. K tomu stěžovatel namítal, že v uvedeném období ještě nebyl nijak politicky aktivní. Do strany Musavat vstoupil v roce 2006 a až v roce 2011 se aktivně účastnil demonstrací. Ministr školství mu přitom umožnil financování studia pouze s ohledem na jeho vynikající studijní výsledky stěžovatele a nezjišťoval důvody, pro které mu byla podpora odňata. Z podkladů shromážděných žalovaným přitom vyplývá, že stát tvrdě omezoval svobodu shromažďování a konal politické procesy s demonstranty. Zadržení a bití ze strany policie tak nelze považovat za pouhé potrestání za účast na demonstraci, kde stěžovatel pouze vyjadřoval svůj politický názor a uplatňoval právo shromažďovat se. V žalobě stěžovatel dále namítal, že je velmi pravděpodobné, že by po návratu do vlasti byl zatčen za svou politickou aktivitu a publikování protivládních novinových článků a vystaven mučení či jinému nelidskému a ponižujícímu jednání. S ohledem na to, se měl žalovaný zabývat skutečnou politickou aktivitou stěžovatele i postavením strany Musavat v politickém spektru Ázerbájdžánu. V reakci na to, že se podle žalovaného neobrátil se žádostí o pomoc na státní orgány nebo nevládní organizace, stěžovatel podotkl, že v případech, kdy je původcem pronásledování stát, by se měla uplatnit domněnka, že

účinná ochrana není dostupná. Stěžovatel konstatoval, že z výše uvedených důvodů mu měla být udělena minimálně doplňková ochrana.

[5] Krajský soud v Plzni se ztotožnil s vypořádáním věci žalovaným a z převážné části zopakoval argumenty obsažené v rozhodnutí žalovaného. Zdůraznil, že důvody pro udělení azylu tvrzené stěžovatelem nemohly představovat pronásledování podle zákona o azylu, neboť ázerbájdžánský stát financoval studia stěžovatele na Ukrajině dokonce i po zjištění, že stěžovatel volil opozičního prezidentského kandidáta, a i poté, kdy v roce 2006 vstoupil do strany Musavat. Stěžovatel neměl problém s obstaráním cestovního dokladu ani vycestováním ze země. Ve vztahu k zadržování a násilí ze strany policie krajský soud konstatoval, že i české trestní právo upravuje institut zadržení osoby podezřelé ze spáchání trestného činu a institut podání vysvětlení. Uvedl-li proto stěžovatel, že byl vždy zadržen v souvislosti s protivládními demonstracemi z důvodu kladení odporu policejním složkám, nelze na takovou skutečnost pohlížet jako na pronásledování. Ze stejných důvodů krajský soud neshledal, že by stěžovateli hrozilo v zemi původu nebezpečí pronásledování. Stěžovatel je nadto pouze řadovým členem strany Musavat, kterým podle relevantních zpráv o zemi původu nehrozí postih v případě návratu. Podle krajského soudu mu nehrozí ani nebezpečí mučení nebo nelidského či ponižujícího zacházení.

III. Kasační stížnost a vyjádření žalovaného

[6] Rozsudek krajského soudu napadl stěžovatel kasační stížností, v níž namítal, že opětovnou finanční podporu jeho studia mu ministr školství zařídil na základě vynikajících studijních výsledků bez toho, že by věděl o opozičním smýšlení stěžovatele. Krajský soud podle stěžovatele zlehčuje obtíže, které měl s nostrifikací svého diplomu. Za stěžejní považuje stěžovatel skutečnost, že v Ázerbájdžánu zastával aktivní funkci v opoziční straně Musavat a veřejně zastával určité politické názory, za které byl následně šikanován a pronásledován ze strany státních složek. Stěžovatel byl za své politické názory několikrát zadržen a předvoláván k výpovědi. Tuto skutečnost žalovaný nezpochybnil. Měl se zabývat postavením strany Musavat v politickém spektru země původu a tím, zda její funkcionáři a členové jsou či nejsou vystaveni perzekuci. Situace v Ázerbájdžánu se neustále zhoršuje, neboť tamní režim stupňuje represi vůči lidem vyjadřujícím opoziční smýšlení. Žalovaný v tomto ohledu pracoval se zastaralými zprávami o zemi původu. Měl přihlédnout např. ke zprávě MZV ze dne 15. 10. 2014 či zprávě Amnesty International ze dne 10. 10. 2015. Stěžovatel zpochybnil, že by české instituty zadržení podezřelé osoby a podání vysvětlení měly mnoho společného se zadrženími a předvoláními stěžovatele v zemi původu. Nelze srovnávat instituty demokratického a totalitního státu. Ze zadržení stěžovatele neexistují žádné záznamy, zadržení v Ázerbájdžánu jsou vystaveni psychickému i fyzickému týrání. Výsledkem bývá obvinění a odsouzení osoby na základě zfalšovaných důkazů.

[7] Žalovaný se ke kasační stížnosti vyjádřil podáním ze dne 30. 3. 2016, kterým se ztotožnil s vypořádáním věci krajským soudem a uvedl, že kasační stížnost byla podána opožděně. Podotkl, že při pohovoru dne 2. 12. 2013 stěžovatel uvedl, že ministru školství sdělil důvody, proč bylo pozastaveno financování jeho studia. Zprávy o zemi původu

pokračování

navržené stěžovatelem nebylo možno provést, neboť v době vydání rozhodnutí žalovaného ještě neexistovaly.

[8] V replice ze dne 12. 4. 2016 stěžovatel uvedl a doložil, že kasační stížnost byla podána včas. Uvedl, že závěry žalované o tom, že ministr školství věděl o důvodech zastavení finanční podpory studií stěžovatele, jsou založené na pouhé spekulaci. Zprávy o zemi původu stěžovatel uvedl pouze pro dokreslení celkové situace v Ázerbájdžánu. Uvedl, že i dřívější zprávy poukazují na postihy politických aktivistů.

VI. Posouzení důvodnosti kasační stížnosti

[9] Kasační stížnost je podle ustanovení § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu jsou v ní namítány důvody dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., tedy nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení a vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost. Dále je namítána nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

[10] V prvé řadě bylo vzhledem k námitce žalovaného nutno ověřit, zda kasační stížnost byla podána včas. Podle § 106 odst. 2 musí být kasační stížnost podána do dvou týdnů po doručení rozhodnutí; podle odstavce 4 téhož ustanovení je lhůta pro podání kasační stížnosti zachována, byla-li kasační stížnost podána u soudu, který vydal napadené rozhodnutí. Napadený rozsudek byl právnímu zástupci stěžovatele doručen do datové schránky dne 22. 2. 2016. Lhůta pro podání kasační stížnosti by stěžovateli uplynula 7. 3. 2016. Krajský soud obdržel kasační stížnost dne 3. 3. 2016, kasační stížnost tedy byla podána včas.

[11] Vzhledem k tomu, že se v projednávané věci jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany, zabýval se Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 104a s. ř. s. otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele. Není-li tomu tak, Nejvyšší správní soud takovou kasační stížnost odmítne jako nepřijatelnou.

[12] Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006 – 39 (dostupném na www.nssoud.cz, stejně jako veškerá dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu), v němž interpretoval neurčitý právní pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“. O přijatelnou kasační stížnost se dle výše citovaného rozhodnutí může jednat v případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec

nebo nebyly plně vyřešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.

[13] Stěžovatel výslovně neuvedl, v čem spatřuje důvody zakládající přijatelnost podané kasační stížnosti, avšak z jejího textu lze dovodit, že těmito důvody jsou nesprávné posouzení otázky udělení mezinárodní ochrany a vady ve skutkovém stavu zjištěném žalovaným správním orgánem. Nejvyšší správní soud v posuzované věci dospěl k závěru, že krajský soud zásadně pochybil při výkladu hmotného práva a nerespektoval ustálenou judikaturu, kasační stížnost proto posoudil jako přijatelnou.

[14] Nejvyšší správní soud se dále zabýval otázkou možnosti udělení mezinárodní ochrany z důvodu problémů, které měl stěžovatel se studii a s uznáním svého vysokoškolského diplomu. Stěžovateli bylo ázerbájdžánským státem umožněno studovat v zahraničí, jeho studia v rozmezí let 2001 – 2009 financoval stát. Stěžovatel uvedl, že v roce 2003 při prezidentských volbách volil opozičního kandidáta. Z tohoto důvodu mu mělo být odebráno stipendium. Z tvrzení stěžovatele vyplývá, že stát v uvedeném okamžiku přestal financovat jeho studia. Stěžovatel si však finanční podporu ze strany státu dokázal následně opětovně zajistit přes ministra školství. Krajský soud ve shodě se žalovaným k tomu poznamenal, že v takovém případě se nemůže jednat o pronásledování ze strany státu, pokud se stát i nadále rozhodl studia stěžovatele financovat. Nejvyšší správní soud se s tímto výkladem ztotožnil, neboť umožnil-li člen ázerbájdžánské vlády další poskytování stipendia stěžovateli, nelze uvažovat o tom, že by stát již tehdy stěžovatele pronásledoval. Okolnosti uvedené stěžovatelem ohledně stipendia a jeho studia na Ukrajině Nejvyšší správní soud považuje za podstatné pouze za účelem komplexního pohledu na osobu, aktivity a postavení stěžovatele v jeho zemi původu.

[15] Obdobně Nejvyšší správní soud hodnotil obtíže popsané stěžovatelem v souvislosti s uznáním svého diplomu. Stěžovatel konkrétně tvrdil, že po něm předseda atestační komise požadoval buď 15 000 euro, pokud by tento poplatek neuhradil, měl předložit pět publikací do vědeckých časopisů a množství dalších podkladů. Tento požadavek byl spjat se žádostí stěžovatele o místo na univerzitě v Baku. Stěžovatel neuvedl, zda byl požadavek na obstarání podkladů a uveřejnění publikací namířen diskriminačním způsobem adresně pouze vůči němu, nebo zda se v Ázerbájdžánu jednalo o standardní proceduru nostrifikace diplomu a přijetí na univerzitu jakožto akademického pracovníka. Zde je v souladu se žalovaným nutno konstatovat, že stěžovatel se po neuznání diplomu ázerbájdžánskou nostrifikační komisí z důvodu jeho neuznání ukrajinskou stranou nepokusil obrátit se žádostí o pomoc na Ukrajině, resp. na Mezinárodní akademii řízení lidských zdroj v Kyjevě, kde studoval a diplom získal.

[16] Jak je uvedeno výše, v okolnostech spojených se studiem, následným uznáním diplomu, a v potížích při ucházení se o profesorské místo Nejvyšší správní soud nespatřuje důvod udělení mezinárodní ochrany, což ostatně připustil sám stěžovatel v žalobě proti rozhodnutí žalovaného. Tyto okolnosti slouží pro dokreslení obrazu o situaci v zemi původu a o postupu státních orgánů vůči stěžovateli. Lze z nich dovodit, že stěžovateli

pokračování

bylo ze strany státu dáváno jasně a systematicky najevo, že opoziční politické aktivity nebudou tolerovány a budou pro něho znamenat potíže v různých sférách jeho života.

[17] Za stěžejní pro posouzení pronásledování považuje Nejvyšší správní soud tvrzení stěžovatele, že byl opakovaně na několik dní zadržen policií, která jej podrobila psychickému i fyzickému násilí. Ze správního spisu vyplývá, že v březnu, dubnu, červnu a srpnu 2011 byl stěžovatel zadržen policií. S výjimkou června 2011, kdy se jej policie snažila pod různými výhružkami (např. vykonstruovaného trestního stíhání) přesvědčit, aby ukončil svou opoziční činnost, byl po několik dní vystaven fyzickému násilí. Po jednom zadržení se musel léčit s ledvinami. Stěžovatel dále doložil předvolání na policii ze dnů 13. 8. 2011, 26. 9. 2011, 3. 11. 2011 a 8. 11. 2011.

[18] Tyto skutečnosti dával stěžovatel do souvislosti s vyjadřováním svých politických názorů. Uváděl, že byl zadržován, bit a šikanován z důvodu členství v politické straně Musavat a vyjadřování opozičních názorů. Stěžovatel svá tvrzení doložil novinovými články, které dokládají jeho politickou aktivitu. Stěžovatel prokázal, že veřejně vyjadřoval své opoziční názory i kritiku vládní garnitury a politických poměrů v zemi, což mimo jiné vyplývá i ze životopisu, který stěžovateli vystavila strana Musavat. Krajský soud, stejně jako žalovaný, tato tvrzení relativizoval opakovaným konstatováním, že stát stěžovateli až do roku 2009 hradil školné na zahraniční univerzitě, že stěžovatel nedoložil žádnou svou politickou aktivitu před polovinou roku 2011 a že zadržen byl vždy v souvislosti s protivládními demonstracemi.

[19] Nejvyšší správní soud se s těmito argumenty neztotožnil. Skutečnost, že stát stěžovateli v letech 2001 – 2009 financoval studium, nevylučuje pronásledování stěžovatele ze strany státu v pozdějších letech. Stěžovatel ostatně sám konstatoval, že do strany Musavat vstoupil v roce 2006, přičemž až do roku 2011 se nekonaly velké protivládní demonstrace, kterých by se účastnil. Perzekuován policií v podobě zadržování a předvádění byl až v roce 2011. V žádosti o udělení mezinárodní ochrany i v doplňujícím pohovoru stěžovatel podobně a jednoznačně uváděl, že byl opakovaně zadržen z důvodu uplatňování svých politických práv. Žalovaný ani krajský soud tato tvrzení stěžovatele nezpochybnili, neoznačili je za nevěrohodná. Žalovaný k nim bez dalšího odůvodnění uvedl, že „*kontakty státních orgánů se stěžovatelem nedosahovaly takové intenzity, aby je bylo možno posoudit jako pronásledování*“. Jestliže však nezpochybnil opakovaná zadržení ze strany státních orgánů v souvislosti s vyjadřováním politických názorů stěžovatele, spojená s fyzickým násilím, pak konstatování nedostatečné intenzity nemá oporu ve zjištěném skutkovém stavu.

[20] Ani závěr krajského soudu, dle něhož nelze zadržení stěžovatele považovat za pronásledování, neboť byl vždy zadržen v souvislosti s protivládními demonstracemi z důvodu kladení odporu policejním složkám, neodpovídá obsahu tvrzení stěžovatele. Jak vyplývá z protokolu o doplňujícím pohovoru ze dne 5. 10. 2012, minimálně v srpnu 2011 byl stěžovatel zadržen u východu z budovy po účasti na schůzi mládežnické organizace strany Musavat. Tedy nikoli z důvodu kladení odporu bezpečnostním složkám při protivládních demonstracích. Stěžovatel označil uvedený důvod jeho zadržení v ostatních případech je nesmyslný, neboť na demonstracích pouze pokojně vyjadřoval své

politické názory. Krajský soud vyňal z kontextu celé výpovědi stěžovatele tvrzení, že státní orgány jako důvod některého ze zadržení při demonstraci případně označily údajné násilí při zatýkání z jeho strany, a odmítl se s poukazem na to vypořádat s řádně uplatněnou žalobní námitkou, dle které ve správním řízení nebylo vyhodnoceno jednání státních orgánů v souvislosti s opakovaným zadržováním a předvedením stěžovatele kvůli jeho politickým názorům.

[21] Tvrzení, která stěžovatel uváděl, a která nebyla žalovaným ani krajským soudem zpochybněna, vypovídají o stabilní politické aktivitě a dlouhodobě projevovaných opozičních názorech, dále o tom, že stěžovatel byl pro státní orgány z tohoto důvodu známou osobou, jehož politický názor se vyvíjel a stejně tak se vyvíjely i reakce státu na jeho projevy. Stěžovatel kromě tvrzení předložil i písemné důkazy o tom, že byl policií opakovaně předvoláván. Tyto skutečnosti byl krajský soud povinen vyhodnotit z hlediska jejich obsahu, věrohodnosti, porovnat je s informacemi o zemi původu a poté v souladu se zákonem vyhodnotit, zda je lze považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu.

[22] Za nepřípadné považuje Nejvyšší správní soud srovnání zadržení stěžovatele s institutem zadržení podezřelé osoby a institutem podání vysvětlení podle českého práva. I v případě, kdy by v zemi původu žadatele o mezinárodní ochranu byl zákonem upraven institut zadržení osoby, je nutno jeho případné zneužívání za účelem potlačování svobodného vyjadřování politických názorů označit za součást pronásledování. V projednávané věci tento postup, nadto ve spojení s opakovanými předvoláními stěžovatele na policii, svědčí o adresném zájmu policie o osobu stěžovatele. Krajský soud dále při svém srovnání nevzal v úvahu průběh zadržení stěžovatele, který byl podle jeho tvrzení vystaven fyzickému a psychickému násilí. O jeho zadržení nejsou dostupné žádné doklady. Přinejmenším ze Zprávy Ministerstva zahraničí USA *o lidských právech za rok 2011: Ázerbájdžán* přitom vyplývá, že nejzávažnějším problémem v zemi bylo omezování svobody projevu a shromažďování. Zpráva dále informuje o násilném rozehnání několika politických demonstrací, o politických procesech s demonstranty, o případech mučení a týrání v policejní vazbě. O obdobných problémech pojednává i zpráva Ministerstva vnitra ČR – *Svoboda ve světě 2012 – Ázerbájdžán.* Žalovaný ani krajský soud na jedné straně nevyvrátili, že by tvrzení stěžovatele nemohla odpovídat skutečnosti, ale ani je neporovnali s citovanými zprávami o zemi původu. Jakékoli srovnání českých trestněprávních institutů se zadržením stěžovatele spojeným s násilím a politickým přesvědčováním není možné a zejména není pro projednávanou věc relevantní.

[23] Není rozhodné, zda byl stěžovatel pouze řadovým členem strany Musavat, ale to, zda byl za projevování a hájení svých politických názorů terčem šikany ze strany státních orgánů (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 21. 12. 2005, čj. 6 Azs 235/2004 – 57).

[24] Stěžovatel byl navíc podle svých tvrzení při zadrženích vystaven psychickému a fyzickému násilí. Tomuto tvrzení se krajský soud nevěnoval, přestože stěžovatel předmětnou námitku uplatnil. Rozhodnutí krajského soudu je v tomto ohledu nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů.

pokračování

[25] Nejvyšší správní soud se nemohl zabývat námitkou, podle které žalovaný nevycházel z dostatečně aktuálních zpráv o zemi původu. Stěžovatel v řízení před krajským soudem takto formulovanou námitku neuplatnil. Kasační námitku opírající se o důvod, který stěžovatel neuplatnil v řízení před městským soudem, ač tak učinit mohl, je třeba v souladu s ustanovením § 104 odst. 4 s. ř. s. považovat za nepřípustnou (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 9. 2008, čj. 8 Afs 48/2006 – 155).

V. Závěr a náklady řízení

[26] Nejvyšší správní soud za těchto okolností uzavřel, že napadený rozsudek i rozhodnutí žalovaného trpí vadou spočívající v nesprávném posouzení právní otázky pronásledování stěžovatele z azylově relevantních důvodů. Správní orgán ani krajský soud nevyvrátily věrohodnost stěžovatelem uváděných skutečností, přitom se nezabývaly obsahem těchto sdělení. Nevyhodnotily zejména výpovědi stěžovatele ohledně jeho opakovaného zadržování policií a předvolávání z důvodu jeho politické aktivity, přestože je dokládal též písemnými důkazy a zprávy o zemi původu obecně tyto jevy popisují. Nejvyšší správní soud proto v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. větou první před středníkem napadený rozsudek zrušil. Ze stejných důvodů dospěl k závěru, že již v řízení před krajským soudem byly splněny podmínky dle ustanovení § 110 odst. 2 s. ř. s., a zrušil proto i rozhodnutí žalovaného Ministerstva vnitra ze dne 16. 4. 2014, čj. OAM-213/LE-LE18-ZA08-2012, a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení.

[27] V dalším řízení je žalovaný vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu, je povinen v souladu s ním posoudit, zda byl stěžovatel skutečně pronásledován v zemi původu za uplatňování svých politických práv či nikoli, nebo zda mu takové pronásledování v případě návratu hrozí. Zohlední přitom politickou aktivitu stěžovatele ve vztahu k jeho opakovanému zadržení a podrobení násilí ze strany policie. Žalovaný v tomto ohledu dále náležitě vyhodnotí zprávy o zemi původu z doby před odjezdem stěžovatele z vlasti i zprávy aktuální.

[28] Stěžovateli byl v řízení o kasační stížnosti proti usnesení krajského soudu ze dne 12. 12. 2014, čj. 60 Az 4/2014 – 76, ustanoven zástupcem Mgr. Filip Slavík, advokát se sídlem Ptašínského 307/4, Brno. Krajský soud proto přiznal v napadeném rozsudku ustanovenému zástupci za uvedené řízení odměnu za dva úkony právní služby (příprava a převzetí zastoupení a doplnění kasační stížnosti proti předchozímu rozsudku krajského soudu) dle § 11 odst. 1 písm. d) a d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve výši 3 100 Kč za každý úkon (srov. § 9 odst. 4, § 7 bod 5 advokátního tarifu) a náhradu hotových výdajů za dva úkony v celkové výši 600 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu), celkem tedy 6 800 Kč. Vzhledem k tomu, že Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu, převzal tento výrok krajského soudu i do rozhodnutí v právě projednávané věci. Byla-li tato odměna a náhrada hotových výdajů ustanovenému zástupci již vyplacena, je tento výrok již vykonán a zástupci odměna vyplacena nebude. V opačném případě bude tato částka ustanovenému zástupci vyplacena z účtu Nejvyššího správního

soudu do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozhodnutí. Je na ustanoveném zástupci stěžovatele, aby soudu sdělil pro tento výrok nezbytné informace.

[29] Nejvyšší správní soud dále přiznal v právě projednávané věci ustanovenému zástupci stěžovatele odměnu za dva úkony právní služby (dvě písemná podání ve věci – kasační stížnost a replika k vyjádření žalovaného) dle § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve výši 3 100 Kč za každý úkon (srov. § 9 odst. 4, § 7 bod 5 advokátního tarifu) a náhradu hotových výdajů za dva úkony v celkové výši 600 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu), celkem tedy 6 800 Kč. Tato odměna bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 30 dní od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 7. června 2016

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu